

PIŠE MARKO BIOČINA, JL

To da na njemačkom jeziku ista riječ – "schuld" – označava i grijeh i dug, znaju mnogi, pa i među onima koji ne vladaju njemačkim jezikom.

Dapače, simptomi te jezične dvoznačnosti zadnjih godina – transponirani kroz medij famozne politike štednje – pojavljuju se diljem Europe. U Hrvatskoj, pak, dosad se osjetila tek rezonancija tih trendova, ponajprije zato što katolička etika, pa i ovdašnji lokalni mentalitet, privatno vlasništvo i privatnu korist drži podređenom kategorijom onome što se smatra općim dobrom.

Ipak, prihvatimo li kalvinističku tvrdnju da zaduživati se znači griješiti, valja se zapitati: koliki je grijeh hrvatskih građana? O problemu javnog duga u Hrvatskoj ispisale su se tisuće i tisuće stranica teksta, što novinarskih, što stručnih – ekonomskih – no bez previše vajde. Ako postoji ijedna konstanta u četvrt stoljeća razvoja samostalne hrvatske države, onda je to upravo rast duga. Bio rat ili mir, ekonomska konjunktura ili recesija, vladavina ljevice ili desnice, niti jedne od tih slavni prvih dvadeset i pet godina obnovljene hrvatske državnosti nije se dogodilo da je stanje javnog duga 31. prosinca bilo manje ili jednako onome od 1. siječnja. Ni u apsolutnom kunkskom iznosu, ni u postotku duga prema bruto nacionalnom proizvodu.

Samrtna postelja

Ironijom sudbine, dug je najmanje rastao baš onda kad je državi bilo najteže, pa je 1999., nakon teškog rata za neovisnost i kolapsa privrede, iznosio 47 milijardi kuna. Osam godina poslije, u jeku tobožnjeg ekonomskog blagostanja, dosegao je 119 milijardi kuna. Nakon daljnjih osam godina i 285 milijardi. Na vrhuncu eksplozije javnog duga, od 2010. do 2013., dug je rastao tempom od 550 kuna po sekundi. U samo desetak sekundi država bi se zadužila koliko prosječni hrvatski radnik zaradi u mjesec rada. U dvije minute otišla bi njegova godišnja zarada. U dva mjeseca cjelokupna godišnja zarada svih koji žive u gradu veličine Karlovca.

No, kako je javni dug rastao, a broj stanovnika države se smanjivao, tako je rasla i zaduženost po glavi stanovnika. Svako dijete koje se danas rodi u Hrvatskoj rodi se s dugom od otprilike 67 tisuća kuna. To je nekoliko tisuća kuna više nego što će prosječni radnik u Hrvatskoj zaraditi u godinu dana. Tih godinu dana, odnosno 60-ak tisuća kuna, ono je što ostaje budućim generacijama. Iza svih tih statističkih prikaza, analiza i računica, to je zapravo jedina i vrlo jednostavna istina. Za razliku od grijeha, kod duga pokajanje na smrtnoj postelji – ne postoji.

Pomor pčela globalni je problem

IVO RAVLIĆ/CROPIX

POŠAST ČETVRTINA ZAJEDNICA U KOŠNICAMA NESTALA JE U HRVATSKOJ SAMO PROŠLE GODINE

Pčelare čeka tri milijuna eura

Europa za spašavanje pčela planira izdvojiti značajna sredstva, koja treba iskoristiti – kaže eurozastupnik Tonino Picula

PIŠE MARIJO KAVAIN

Ukupno četvrtina pčelinjih zajednica u Hrvatskoj uginula je prošle godine, podaci su Hrvatskog pčelarskog saveza. Sličan podatak zadnjih godina bilježe pčelari diljem Europske unije, gdje se zabrinjavajuća pojava počela širiti nakon što je izumiranje pčela prije gotovo dva desetljeća prvi put zabilježeno u Sjevernoj Americi.

Ponukan tim podacima, Tonino Picula, zastupnik u Europarlamentu, uputio je Europskoj komisiji pitanje kojim je želio skrenuti pozornost na problem, zahtijevajući i adekvatnu reakciju. Na upit je nedavno dobio i odgovor od Phila Hogana, povjerenika Europske komisije za poljoprivredu i ruralni razvoj.

Poboljšanje okoliša

–Europskoj komisiji postavio sam pitanje planiraju li reviziju mjera poticanja pčelarima, kojima bi se oni dodjeljivali po pčelinjoj zajednici zbog doprinosa za oprašivanje i očuvanje bioraznolikosti. Gospodin Hogan mi je odgovorio da se pomoć provodi kroz nacionalne programe, tj. da Hrvatska može dobiti potporu za održavanje, odnosno poboljšanje okoliša za pčele u okviru programa ruralnog razvoja EU-a. Dakle, nade ipak ima, sredstva su nam raspoloživa i sada ih samo treba iskoristiti – kaže zastupnik Picula, navodeći kako je za razdoblje od 2014. do 2016. sektoru pčelarstva predviđeno 33 milijuna i 100 tisuća eura, odnosno za Hrvatsku je to iznos od 3.181.266 eura.

Štete: 100 milijuna eura

- Upotreba insekticida, osobito neonikotinoida (upotreba je pod moratorijem u EU-u do kraja godine) i klimatske promjene koje pogoduju širenju pčelinjih parazita i smanjuju ispašu, najčešći su uzroci nestanka pčelinjih zajednica.
- Istraživanja provedena početkom ove godine u SAD-u pokazala su da je u dvije trećine nastambi zabilježen pad od 23 posto populacije, a ponegdje je zabilježen pad od 60 posto.
- Oko 80 posto biljaka koje se koriste u ljudskoj prehrani u velikoj mjeri ovisi o prirodnom oprašivanju.
- Posredna godišnja šteta od smanjenih prinosa zbog odumiranja pčela u RH cijeni se na oko 100 milijuna eura.

Etikete po starom

- Povjerenik Hogan je odgovorio kako se postojeći sustav označavanja podrijetla meda neće mijenjati, s čime se ja ne slažem jer smatram da nije dovoljno transparentan i da bi se u slučaju kada se radi o mješavini meda iz više od jedne zemlje, on trebao označavati prema postotnim udjelima meda po zemlji iz koje dolazi. U komunikaciji s Komisijom nastojat ću i dalje argumentirati razloge zbog kojih ovu Direktivu treba mijenjati i nadam se da će to polučiti rezultate – napominje eurozastupnik Tonino Picula.

BROJKE

2009.
godine bilo je registrirano
oko 6500 pčelara

2013.
8950 pčelara

2015.
12.500 registriranih
pčelara u Hrvatskoj

No, Hrvatska mjeru poboljšanja okoliša za pčele u svojem programu ruralnog razvoja još ne predviđa. Prema odgovoru Ministarstva poljoprivrede na pisani upit, "Program ruralnog razvoja nema ni jednu vrstu potpore koja je isklju-

čivo namijenjena sektoru pčelarstva". Pčelari, stoji dalje u odgovoru, mogu se kandidirati za nekoliko drugih mjera, kao što su Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja, Sustavi kvalitete, Ulaganja u fizičku imovinu i sl.

Određena sredstva mogu se dobiti kroz sustav tržišnih mjera pomoći temeljen na nacionalnom pčelarskom programu, koji, uz sredstva za suzbijanje pčelinjih bolesti, predviđa i sredstva za obnavljanje pčelinjeg fonda. Program je potvrđen 2013. godine i pokriva 2014., 2015. i 2016. godinu. Iz blagajne EU-a može se dobiti do 50 posto iznosa. Predviđena sredstva su nešto više od milijun eura po godini. U Ministarstvu poljoprivrede kažu da su u prošloj godini iskoristili 98 posto predviđenih sredstava.

Program Growww prilika je za mlade stručnjake

PRILIKA ZAPOČELA NOVA RUNDA ATRAKTIVNOG PROGRAMA ZAPOŠLJAVANJA

MOL otvorio vrata za 200 mladih

•• Na dvodnevnom događanju nazvanom OnBoarding Days, održanom ovaj tjedan u Zagrebu, MOL Grupa je poželjela dobrodošlicu za 200 upravo zaposlenih mladih profesionalaca na početku njihove međunarodne karijere. Tijekom 2007. godine MOL Grupa pokrenula je program Growww koji se pokazao izvrsnim rješenjem za pronalaženje i privlačenje talenata. Putem ovog programa zaposleno je 1.770 diplomanata, a stopa ostanka u kompaniji najbolja je u klasi i iznosi 83%.

U ožujku 2015. otvorene su prijave za Growww program za diplomante iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Češke, Mađarske, Italije, Pakistana, Poljske, Rumunjske, Srbije, Slovačke i Slovenije. Ove godine prijave su bile otvorene tri mjeseca, a u tom razdoblju se za Growww prijavilo više od 10.000 kandidata iz različitih polja, uključujući strojarstvo, ekonomiju, geološke i društvene znanosti.

Ponosni smo što 200 ambicioznih, stručnih talenata možemo ponuditi priliku da postanu dijelom selekcijskog i razvojnog programa Growww na početku svo-

jih međunarodnih karijera u MOL Grupi. U programu Growww mladi diplomanti dobivaju najbolju moguću priliku da se suoče sa stvarnim poslovnim izazovima i aktivno oblikuju svijet kroz naftnu i plinsku industriju vlastitom pozitivnom energijom", rekla je Zdravka Demeter Bubalo, potpredsjednica ljudskih potencijala MOL Grupe.

Program Growww diplomantima pruža jedinstvenu priliku da svoju karijeru započnu u globalno integriranoj naftnoj i plinskoj tvrtci i steknu radno iskustvo kroz obuku, zadatke na radnom mjestu i mentorsku podršku najboljih profesionalaca. Ove godine se za Growww prijavilo tisuću diplomanata, od čega je u INA-i zaposleno 46. Jedan od njih je i Tin Vrandečić:

- Za program sam doznao s info ploče na fakultetu i htio sam mu se pridružiti jer MOL Grupa ima izvrsnu reputaciju, a ja kao inženjer strojarstva želim razvijati se u profesionalnom smislu i pridonijeti razvoju tvrtke.

Od 2007. godine zaposleno je 1.770 sudionika, od čega oko 500 u INA-i.

REPUBLIKA HRVATSKA
SPLITSKO DALMATINSKA ŽUPANIJA
OPĆINA MUĆ
JEDINSTVENI UPRAVNI ODJEL

KLASA: 350-03/13-01/01; URBROJ: 2180/02-02-15-39
Donji Muć, 16. rujna 2015. godine

Na temelju članka 86. Zakona o prostornom uređenju i gradnji ("Narodne novine" br. 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12 i 55/12), Jedinствени upravni odjel Općine Muć objavljuje

DRUGU PONOVNU JAVNU RASPRAVU

o Prijedlogu Urbanističkog plana uređenja Gornji Muć

1. Javna rasprava o Prijedlogu Urbanističkog plana uređenja Gornji Muć trajat će od 28. rujna 2015. godine do 05. listopada 2015. godine.
2. Prijedlog Urbanističkog plana uređenja Gornji Muća biti će izložen u zgradi Općine Muć.
3. Javno izlaganje o Prijedlogu Urbanističkog plana uređenja Gornji Muć održat će se dana 29. rujna 2015. godine u 10.30 sati u zgradi Općine Muć
4. Način sudjelovanja sudionika u javnoj raspravi:
  - imaju pristup i uvid u Prijedlog Urbanističkog plana uređenja Gornji Muć,
  - mogu upisati prijedloge i primjedbe u knjigu primjedbi koja se nalazi uz Prijedlog Urbanističkog plana uređenja Gornji Muć,
  - postavljaju pitanja tijekom javnog izlaganja,
  - daju prijedloge i primjedbe u zapisnik tijekom javnog izlaganja,
  - upućuju pisane primjedbe i prijedloge do roka završetka javne rasprave.

Prijedlozi i primjedbe moraju biti napisani čitko i razumljivo, uz ime i prezime, adresu i vlastoručni potpis podnositelja primjedbe ili prijedloga. Pisani prijedlozi i primjedbe upućuju se na adresu:

OPĆINA MUĆ

Jedinствени upravni odjel

Donji Muć 254, 21203 Donji Muć

5. Sve prijedloge i primjedbe sudionika u javnoj raspravi, koji su dati u roku i na propisani način, obradit će odgovorni voditelj izrade plana sa nositeljem izrade plana te će pripremiti izvješće o javnoj raspravi.

OPĆINA MUĆ

JEDINSTVENI UPRAVNI ODJEL